

HOBURGSBLADET

Nr 2

UTGIVEN AV HOBURGS HEMBYGDSFÖRENING

ÅR 2015

Hoburgsvänner!

Det är alltid roligt att kunna berätta något positivt, och den här gången kan vi visa på att årets säsong vid Bottarve har varit mycket lyckad. Efter vad vi har hört var det varit en rekordsommar med turister för hela Gotland, men vi kan ändå dra fram att vi har haft ett mycket stort tryck på vår kaffestuga hela säsongen. Vi har likaså haft många grupper och enskilda som har besökt museet - och mycket folk på Bottarvedagen.

Glassnjuning efter leken i Tottes Täppu Juli 2015

Foto: Ing-Marie Telström

Det kan därmed bli lite överskott för rörelsen och det kan vi lägga på förbättringar. Kaffestugan har länge känts för liten och opraktisk. De anställda i somras fick nästan gå på varandra när trycket var som störst från gästerna. Vi har nu lämnat in ansökan till regionen om bygglov för en mindre **utbyggnad av kaffestugan** som skulle ge större arbetsytor, en personaltoalett och ett ombytesrum. Vi hoppas på byggstart i vår för att kunna ge en bättre arbetsmiljö för de anställda och därmed bättre service för gästerna, men det hänger givetvis på om och när bygglovet kommer.

Vi har i höst fått den blå **tapeten i brudkammaren** restaurerad. Den anses unik, som den äldsta papperstapeten på Gotland kvar på ursprunglig plats. Den beräknas vara uppsatt på 1860-talet. Konservator Eva Svenning har lagt ner ett mycket noggrant arbete med restaureringen, något som verkligen har

givit tapeten ett lyft. Gå upp och bese den! Kulturheten vid Länsstyrelsen har i sammanhanget varit mycket välvilliga mot oss och även givit oss beröm. De skrev att Bottarvegården förvaltas av entusiastiska krafter som erbjuder olika typer av kulturella aktiviteter, och att rörelsen hela tiden utvecklas och tar emot många besökare. De ville därför hjälpa oss med ett stort bidrag till tapetrestaureringen.

Vi tackar både för omdömet och för pengarna!

För en tid sedan fick vi i hembygdsföreningen erbjudande att ta hand om en gammal **livräddningsbåt**, en roddbåt för tolv mans besättning, som från 1910-talet till 1943 var i tjänst i Sundre. Båten är helt intakt, och många är berättelserna i sammanhanget om de ibland livsfarliga uppdrag som frivilliga sundrebör tog på sig för att rädda människor i sjönöd. Båten utgör alltså i högsta grad en del av traktens historia. Vi har nu sökt bygglov för ett båthus i Sundre för att kunna visa den för turister. Vi planerar i det sammanhanget att samarbeta med **Sundregruppen**. De skall med skärmar om fågellivet i Sundre och om sin fågelmärkning på våren kunna visa upp sitt arbete inne i båthuset. Det slutliga målet är en guide som sommartid visar den gamla fyren invändigt, därefter

Forts på nästa sida

Uppsnyggad trädgård

Kastanjen är klappad

Trädgården har blivit uppsnyggad, och i sommar kommer hästkastanjen vid Bottarve att grönska vackrare. Manbyggningen framstår redan nu i bättre dager.

Duktiga arborister från Stånga Trädgård har lyckats forma kastanjen som skuggat och skymt manbyggningen och dessutom växt sig alldeles för hög. Nu har den fått en tilltalande svampform.

Forts från sid 1

visar och berättar om räddningsbåten och slutligen informerar om fågellivet och fågelmärkningen. Vi planerar byggstart för båthuset i vår, om inget kommer emellan. Byggnationer är aldrig billiga saker och vi försöker därför att ansöka om bidrag för båda byggena från olika fonder.

I det här numret av Hoburgsbladet har vi försökt att belysa både gammalt och nytt i vår bygd, från

I samma veva passade vår vaktmästare Stig Sjöberg med hjälp av karlarna i styrelsen på att ansä respektivt fälla några gamla askar. Flera askar här var döende, så de har klappats respektive sågats ner. Det

vikingatidens trälar över gotländska julseder från de senaste seklerna och dagens nyinflyttade i vår bygd till flyktingarna på förläggningen i Öja. Tiderna förändras hela tiden även här i vår bygd.

Välkomna den 1 januari till vårt sedvanliga kaffikallas vid Bottarve!

En jul- och nyårshälsning till alla våra medlemmar genom er ordförande Kerstin Jonmyren

HOBURGSBLADET

Ansvarig utgivare: Kerstin Jonmyren
Telefon Bottarve sommartid: (c:a 1/5-15/9): 0498-498240
Telefon vintertid: (c:a 15/9 – 1/5): 0725-49 72 80
Ing-Marie Tellström

E-post: info@bottarve.se
Hemsida: www.bottarve.se
Tryck: paHemse tryckeri AB

Några platser i Vamlingbo som berättar om trälarnas tid på Gotland

I Norrbyn i Vamlingbo, ungefär mitt emot Bottarve museigård, finns tre platser med mycket intresseväckande namn. Ett fält kallas **Kaupar**, ett annat **Osgärde** och så har vi skogspartiet **Trillgärdsskogen**. Alla har förmodligen från början tillhört gården Sigreifs, som har sina mäktiga runristade grindstolpar alldeles invid stora vägen. Texten på den ena stolpen lyder *Olafur Suder gjerde us = Olof Söder (Suder) gjorde oss*. Stolparna är från vikingatid, tidig medeltid.

Kaupe är gotländska för att köpa, ordet *kaupar* verkar vara pluralis och bör ungefär betyda *köpenkap*. Enligt uppgift skall *os* betyda träl på någon estnisk dialekt och då bör *Osgärde* betyda *trälgårdet*. Vokalerna i *o* och *e* har ofta bytts om i nordiska språk och dialekter, så *Trillgärdsskogen* leder till betydelsen *skogen vid trälgårdet*. Möjligen var *Osgärde* och *Trillgårde* namn på ett och samma område med en

finns flera askar i trädgården. Det är inte så vanligt med det trädslaget i gotländska trädgårdar. Askar hörde mer till ängar och hagar där man klappade dem, skar bort kvistar med löv och använde som djurfoder.

Ett par 150-åriga askar invid norra gaveln hade inte överlevt askskottsjukan. Nu är de borta, fast inte riktigt, en stubbe kommer att bli ett skojigt lekträd med massor av håligheter. Det finns redan nu i Tottes Täppu. Tittar man noga efter under kaffikalaset på nyårsdagen så tror jag att många av de små, små tomtar som bor i stubben nyfiket kommer att titta ut ur håligheterna på alla barn som hälsar på.

De nerhuggna träden kommer troligen att ersättas av fruktträd. De som redan står här skall också klappas. I trädgården hos grannen tvärs över vägen finns ett äppelträd där frukten fått namnet *Bottarveäpplar*. Det är ett sött och gott äpple som ursprungligen kommer härifrån. Det vill vi försöka ympa in i nya äppelträd. Här fattas även *Stenkyrkeäpplet*, Gotlands egen äppelsort. Under tidigt 1800-tal fanns här en körsbärlund och många humlestöror. Kanske kan något av detta få plats nu när trädgården blivit ljusare och soligare.

Ing-Marie Tellström

skog intill. Då följer naturligtvis frågan, vad är nu det här...

Stora trälmarknader i Europa

Våra nordiska förfäder för så där tusen år sedan var på intet sätt bättre än sin samtid nere i Europa. Alla dåtida samhällen byggde på slavars arbetsinsatser, och det kan ha varit så många ofria som en av tre invånare i vikingatidens Norden. Det fanns stora trälmarknader i Europa. Den kanske största i norra Europa låg i staden *Rouen* vid floden Seine i Normandie i Frankrike. En annan låg i *Hedeby*, belägen vid en vik in från Östersjön mellan Danmark och Tyskland. På Irland fanns det en stor trälmarknad i *Dublin*, och en annan fanns i *Bristol* i södra England (som då hölls av normanderna). Det känns knappast smickrande för oss att tillägga att alla de här städerna befolkades av nordbor eller ättlingar till sådana under vikingatid och tidig medeltid, slavmarknadstiden.

Europeiska trälarna hämtades oftast från östra Europa; vi talar än idag om slaviska folk. En del av dem, framför allt kvinnor, hamnade i ofrihet genom slavjägares raider inåt landsbygden från kusterna, men huvuddelen anses ha blivit tillfångatagna vid fältslag. En del krigiska attacker inleddes just med huvudsyftet att få tag på slavar.

Gotland i handels centrum

Gotland låg vid den här tiden helt idealiskt till för handel, mitt i Östersjön. Intill Västlands i Vamlingbo ligger den gamla hamnen **Snäckhus**, nu uppe på land, men då med goda hamnförhållanden. Fartyg från hela Östersjöområdet kunde lätt gå in där.

Genom att endast vandra ett par kilometer inåt land från Snäckvik kom man till **Norrbyn** i Vamlingbo. Den är en gammal radby med sju gårdar i rad utefter huvudvägen. Burgsvik, tidigare kallad **Västerbyn**, med sina tio gårdar i rad är en annan radby. De två lär för övrigt vara de enda på Gotland. Karaktäristiskt för dem båda är att alla gårdarna från början endast hade små och obetydliga markägor. Det kan därför verka rimligt att de ursprungliga gårdsägarna var

Medeltida grindstolpar tillhöriga gården som ägde Trillgårde

Foto: Ing-Marie Tellström

handelsmän och därmed inte behövde så stora marker.

Man kan föreställa sig hela Norrbyn för tusen år sedan som en stor marknadsplats. Folk kom med båt från olika håll för att köpa och sälja. Järn var en vara som gotlänningarna inköpte från Bergslagen för att smida de goda svärd som de var berömda för. Dem sålde de sedan med god förtjänst. Gotländsk tjära ansågs särskilt fin och var en annan efterfrågad vara. Ytterligare en var bivax.

Så var det trälarna. Namnen kan tyda på att man vid Osgärde - Trillgårde hade en samlingsplats för trälarna för försäljning. De bör ha hållits inlåsta i någon sorts skjul, och försäljningen av dem kan ha skett direkt där eller på fältet Kaupar i närheten, där annan försäljning också försiggick. Det var givetvis inte bara köpenskapen som gav inkomst. De resande behövde säkert mat och dryck och proviant, vilket gav möjlighet för de boende i radbyn att få inkomster. Övriga gårdar i socknen kunde producera varor och även de få del av kakan. I Öja kan det ha

sett likartat ut, en utmärkt hamn i Burgsviken med radbyn Västerbyn nära intill längs huvudvägen.

Det är anmärkningsvärt att vi idag i det manliga DNA:t knappast har några minnen av trälarna i Norden. Orsaken är nog att de inte tilläts ha efterkommande. Man skaffade nya trälarna på marknader istället. Det var först långt in i den kristna tiden, 1200-talet, med en snabbt ökande befolkning och sug efter mer jord som trälarna gavs fria och fick bli nyodlare och sedan arrendebönder under sina ägare. Ägarna tjänade mer på det eftersom de därmed kunde utöka sina jordinnehav.

På Island

I kvinnligt DNA kan det däremot finnas minnen från fria kvinnor eftersom de ofta hölls som sexslavar av sina ägare. Manliga trälarna övervägde dock säkert stort i antal. En intressant jämförelse: På Island, en annan ö med nordbor, har man funnit ett oväntat kvinnligt DNA som mest påminner om nordamerikanska indianstammars. Den gängse

förklaringen är att ett antal av dagens isländskor härstammar från en indian kvinna som för snart tusen år sedan tillsammans med olyckssystrar blev förda som slavar till Island från Vinland i Nordamerika när nordbor hade en utpost där.

Slavar bekostade kyrkorna

Gutarna var som nämnts kända för sina goda svärd, som var eftertraktade handelsvaror. De skulle vässas och många stenar med slipskåremärken finns också utefter våra kuster. Att vässa svärd är ett tålmodigt arbete, säkert ett lämpligt slavarbete. Det är också känt att själva handeln med slavar gav ett mycket gott handelsöverskott. Det är uppenbart att socknarna på Storsudret hade en mycket god ekonomi vid den nordiska medeltidens början, kyrkobyggnadstiden. Vamlingbo anses ha haft Gotlands högsta kyrktorn, tätt följt av Öja. (Vamlingbos höga torn blåste ner på 1700-talet och ersattes med en huv) Kyrktorn brukar räknas lite som skrytbyggen, ett sätt att visa omgivningen

på socknens rikedom. Dessutom fanns det ett betydande antal stora flervåningshus av sten här ute, även de tecken på rikedom. Ett fyravåningars stenhus skall ha stått just vid Sigreifs, gården med grindstenarna och de intressanta platsnamnen.

Vi vet ingenting om deras livsöden

Trälhandel gav goda inkomster och bekostade därmed indirekt uppförandet av våra kyrkor. Trälarna användes säkerligen också direkt som arbetskraft vid kyrkobyggena – liksom vid stenhusbyggena. Vi vet ingenting om trälarnas livsöden här för tusen år sedan. De innehöll med säkerhet mycket lidande och många plågsamma händelser, som endast vår fantasi kan göra levande.

Hembygds- och ortnamnsforskaren Agne Enekvist i Visby (1916-1995), var den som först uppmärksammade de här historiska platsnamnen i Vamlingbo.

Kerstin Jonmyren

Om du vill ha kontakt med:

Ordförande: Kerstin Jonmyren, tel. 0498-497258, 0768 079495 kerstin@jonmyren.se
 Vice ordförande: Sture Larsson, tel. 0498-483886, 0703 380361 sture.h.larsson@telia.com
 Ekonomi: Ola Larson, tel. 0498-498260, 0733 974132 ola.larson@telia.com

Sekreterare: Ing-Marie Tellström, tel. 0498-497280, 0725 49 72 80
 info@bottarve.se

VÄLKOMMEN till ÅRSMÖTE

i Vamlingbo bygdegård söndag 28 februari 2016 klockan 12:00.
 Soppmiddag inleder traditionsenligt mötet.
 Efter förhandlingarna inbjuder vi till kaffe och något anförande av en gäst.
 Med reservation för ändringar.

Välkomna till en trevlig söndagseftermiddag!
Styrelsen i Hoburgs hembygdsförening

Gotlandsstaken - populärt gotländskt varumärke med kunglig glans.

Gotlandsstaken finns i många hem på Gotland och i många utflyttade gotlänningars hem på fastlandet.

Den är drottningen bland ljusstakar och plockas mest fram till jul. Men denna skinande och spröda skapelse är känslig och måste kläs om med några års mellanrum. Orsaken kan vara stearindropp i kruset, eller solkigt eller sönderrivet krus, kanske sotigt och bränt krus av för långt nedbrunna ljus.

Jag har pratat med två av öns omklädare av Gotlandsstakar, Barbro Dahlin i Visby, och Eva Larsson, Högklint. De klär tillsammans om mellan femtio och hundra stycken varje år. Ännu svarvas nya trästommar också. Örjan Grytting, Evas man, har ärvt kunskapen från sina föräldrar. Örjan berättar att det finns olika historier om varifrån formen på staken har fått inspiration; höräfsans bågar eller kanske gårdskorsets ring. Sanningen är nog, berättar hemslöjds-konsulent Frode Falkenhaus, att vi har fått traditionen med pyntade ljusstakar från sydliga Europa. Till formen liknar Gotlandsstaken den judiska *menoran*.

På initiativ av den 1919 nybildade Husmodersföreningen tillverkades i samarbete med slöjdlärare Karl Åkesson vid Slöjdskolan på Klinten, ljusstakar i trä efter en gammal gotländsk modell. Föreningens medlemmar kom på att höja statusen på de gammaldags stakarna genom att linda dem med fransat papper i vitt och guld, och visade dem på en utställning i Visby på 1920-talet.

Ingen kunde motstå denna skira glittrande skapelse, den var så fin att den

Gotlandsstakar fins i flera storlekar och för sju, fem och tre ljus

togs med till Stockholmsutställningen 1930. Gratisreklam fick man av kronprinsessan, sedermera drottning Louise som blev så förtjust att hon köpte två stycken till Stockholms slott. Kungliga personer var den tidens trendsättare. Succén var ett faktum, och ljusstaken kom att kallas *Gotlandsstake*.

Marianne Bätelsson vid Hemse Krut & Papper, själv duktig omkläderska, berättar att de säljer mycket guldapper och vitt papper till stakarna varje år, så det är många som klär sina egna, och det hålls kurser i hur man klär.

Guldapperet finns i flera nyanser och glanser, men guldigt gult och blankt är populärast. Det vita papperet skall vara riktigt kritvitt och mjukt att vika och böja inför klippningen, så inte vecken blir kvar och synliga. Papperet var bättre förr säger en del kunder, men nu innehåller det i stället snällare kemikalier.

För att ytterligare förstärka det gotländska varumärket finns numera konsthantverkare som säljer Gotlandsstaken klädd i lammull, men den finns även i silvrigt aluminium av formgivaren Tove Adman, och på Gotlands konstmuseum 2007 fanns en utställning av fyrtio Gotlandsstakar klädda i allt från stickat till gummi.

En magnifik sjuarmad variant kan du se på kaffikalaset på nyårsdagen vid Bottarve.

Text o foto: Ing-Marie Tellström

Tecknat av Agneta Engström

Prat' klokt me gutar

Istället för det vanliga "klokpratet" mellan gutar och svenskar kanske vi nu före jul kan se lite på olikheter i traditioner. **Ordet jul** förresten. Engelmännerna säger Christmas (Kristus mässa) och tyskarna Weinachten (den helgade natten) Fransmännen säger Noël (födelse), vilket liknar de flesta romanska språk, exempelvis italienskans Natale med samma betydelse. Alla orden har en kristen anknytning.

Men varför säger då vi nordbor jul (och gotlänningarna jaul)? Forskare har haft olika förslag, men det har alltid slutat med att ordet är svårklar. Dock har arkeologer kommit en bit på väg med sin tolkning. Under vår hednatid firade förfäderna en fest under årets mörkaste tid. Den gud som dyrkades vid den festen kallades **Jólnir**, ett av många namn på Oden. *Jor* var våra förfäders ord för häst, och Oden var enligt folktron ägare till den åttafotade hästen Sleipner. Jólnir skulle därför ungefär kunna betyda *hästmannen*.

När övriga européer skapade ett kristet ord för högtiden för Jesu födelse fortsatte nordborna med sin vinterfest där namnet fick hänga kvar, även efter det att man hade övergått till en annan gud, den kristne Jesus. Men varför

dyrkades Oden som Jólnir vid den festen? Något svar på frågan har inte kommit. Fram i vår tid har det på sina håll varit tradition med kappkörningar från kyrkan från julottan. Hade man kappkörningar med häst vid midvinterfesten? Blotade man hästkött och åt det?

Jultomten i sin nuvarande skepnad skapades vid 1800-talets slut, men hans svenska namn hade sina rötter i den lille grå och lättretade hustomten som fanns i folktron. Men bara i Sverige, danskarna talar om *julemanden* och finlandssvenskarna om *julgubben*. Father Christmas, der Weihnachtsmann och Père Noël är andra länders jultomte.

Gotlänningarna firade **Sant Niklāsen** den 6 december ända fram till 1800-talets slut. Där hittar man direkt anknytning till andra länder. I Nederländerna kallas han *Sinterklaas*. Upphovet till namnet var den helige Nikolaus, en man som levde i fornkyrkans tid i nuvarande Turkiet och sades vara en mycket givmild person. Efter hans död uppstod många sägner om honom som nådde ända upp i norra Europa. Han firas ännu i Nederländerna, Tyskland och Österrike på sin namnsdag den 6 december, då barnen får

presenter. Så var det tidigare också på Gotland, att Sant Niklāsen firades med gåvor till barnen den 6 december, men att julen var förbehållen kyrkan. Tilläggs kan att jultomten i USA just kallas Santa Claus, en sammansmältning av olika traditioner.

Jultall och julmat

Seden med att ta in ett grönt träd till jul kom söderifrån i Europa. Hit till Gotland nådde seden runt sekelskiftet 1900. På Storsudret växte knappast några granar så till jul fick det bli en tall, **jultallen**, som pryddes med äpplen och talgdankar. Stearinljus för tallen kunde också gå att få tag på eftersom diversehandlarna ungefär samtidigt hade startat sin verksamhet i socknarna.

Så till sist **julmaten** på Gotland. Idag är det över hela landet samma julbordsmat som gäller. Men tidigare, har man berättat här, var skinka och sill inte alls några måsten. I bondgårdarna serverades oftast lite bättre kött som kunde vara av varierat slag. Dessutom var det många som gav sig ut på fisketur eller på jakt före helgen. Det var uppskattat om man kunde få tag på en gädda eller en hare till jul. Det är viktigt att tilläggs att julen var en kristen högtid för folket, så länge sågs maten inte som det viktigaste, vilket däremot kyrkbesöken under julen gjorde. På 1800-talet och tidigare hade barnen ju redan fått presenterna den 6 december.

Med en tillönskan om en **god jul** till er alla!

Kerstin Jonmyren

MUSEUM LARS JONSSON

Galleri, Café & Restaurang och Trädgårdsbutik
Vi har ett urval vackra krukor, ört- och kryddväxter,
redskap och inspiration för din trädgård.

VAMLINGBO PRÄSTGÅRD
Öppet 2-6 januari 2016 kl 11-17

2016 öppnar vi sedan till Påsk,
helger i april och dagligen från 1 maj 2016.
För förfrågan angående visningar vid andra tider
kontakta museum@larsjonsson.se
Tel muséet 0498-202691, caféet 0498-202696
www.larsjonsson.se

Butgsviks Trädvård
Månadskriv 10
www.tundlamn.se
Tel: 498 497

Vamlingbolaget
Tyger och kläder
Design Kristina Torsson
Tillverkning i Vamlingbo
Besök vår hemsida
www.vamlingbolaget.com
Välkommen till vår butik
För öppettider ring: 0498-49 80 80

HOBURGS BURG SVIK
HALLEN
0498-49 70 90

Fastighetsbyrån
VISBY Tel. 0498-21 80 40, HÄSTGATAN 22

SUDRETS RÖRLEDNINGS AB
Allt inom VVS
0498 - 49 71 71

Länsförsäkringar
Gotland
Kom närmare

Nordea

Flyktingar på Storsudret

Nu ser vi dem gå runt och orientera sig här i våra omgivningar. Tidigare hade vi endast läst om flyktingar på väg in i Europa eller hört om dem på TV. Nu finns ett antal flyktingar på en förläggning här i Öja. Den första träffen mellan dem och folk på orten skedde i Vamlingbo bygdegård vid ett ideellt arrangerat samkväm. Hoburgsbladet fick därefter tillfälle att tala mera ingående med några av deltagarna. Vi ville försöka förstå och gärna förmedla något.

De flesta av flyktingarna här är syrier eller afghaner. Dessutom finns några irakier och några statslösa från Kuwait. Syrier, irakier och folk från Kuwait har arabiska som gemensamt språk, medan de flesta afghaner talar farsi, ett språk som är besläktat med persiska. Grupperna har alltså inget gemensamt språk. Endast ett fåtal av dem talar engelska.

Från storstad och landsbygd

Zaahra och Zaida är två unga syriska kvinnor i 30-årsåldern, engelsktalade universitetslärare, trevliga, välutbildade och lätta att komma i kontakt med. De är gamla skolkamrater och båda hade intressanta jobb med goda inkomster där borta i Damaskus, hade stort socialt nätverk med vänner, föräldrar och släkt. Hur kan man lämna allt detta för att ge sig ut i det okända till ett nytt land långt hemifrån, som man inte vet värst mycket mer om än att det åtminstone vintertid är både kallt och mycket mörkt? Vi frågade flera gånger och svaren var desamma:

- Ni kan inte föreställa er bombardemanget! Hela tiden bomber eller skräck för bomber. Där klarade vi inte att vara kvar. Här är tyst och lugnt, och tryggt!

Read var vattenutkörare i en syrisk by vid gränsen mot Turkiet, ägde en liten lastbil som han fraktade ut dricksvatten i och sålde till folk i omgivningen. Han ägde ett mindre hus där han bodde med sin hustru Linda och sina barn. De och hela deras släkt var assyrier och kristna, och detta i en dominerande muslimsk omgivning. Det orsakade dock inga större problem. Det fanns både sunni- och shiamuslimer i området,

men de levde i gemenskap eftersom de alla var beroende av varandra. Assyrierna hade sina små kyrkor och präster, och muslimerna hade sina moskéer och imamer. Det var ingen rik bygd, men folk levde ändå i trygghet.

Den arabiska våren

Så startar i Nordafrika det som har brukat kallas den *arabiska våren*. En motståndsgrupp i varje land avsätter med folkligt stöd den sittande enväldige ledaren med målet att skapa demokrati i sitt land. Idén sprider sig vidare och når snart Syrien. En motståndsgrupp inom Syrien bildas och beväpnar sig för att göra uppror mot den blodbestänkta diktatorn Bashar Assad. Men Assad visar sig inte vara så lättskräm, han håller sig kvar och startar en motaktion. Fler motståndsgupper med olika bakgrund bildas som ömsom sluter allianser och ömsom bekämpar varandra. Inbördeskriget i Syrien är ett faktum.

Som om inte det är nog. Terrorgruppen Islamiska Staten (IS) drar nytta av Syriens kaosliknande förhållanden, kommer in och erövrar del efter del av landet. Deras fasansfulla framfart är väl känd. De största galningarna och sadisterna i världen drar dit vartefter.

Islamiska staten

Tillbaka till Read och hans familj i en liten by i Syrien. En dag kommer en trupp med soldater från Assads armé till byn, men de bara hotar folket, och drar snart vidare. Sedan kommer en annan av alla stridande grupper dit och de är värre. De stjälar, misshandlar och slår sönder, men försvinner ändå till sist. Så kommer IS - och de drar inte vidare! De har kommit för att stanna och börjar terrorisera befolkningen. IS bekänner sig till sunnigrenen av Islam och tar sig rätten att föra bort, tortera och mörda alla som inte tillhör samma grupp. Hälften av folket i Reads by med omnejd halshuggs eller förs bort. Några få återkommer, men de flestas öden har förblivit okända. Många av husen i byn är nu helt sönderslagna, däribland Reads.

Tvungna att fly

Reads familj, som hade lyckats hålla sig undan, önskade mest av allt att få stanna på sin hemort med släkt och grannar, men ingenting fanns nu kvar där. Read sålde sin lastbil, lånade pengar av släktingar på annan ort och så gav sig familjen iväg mot Europa. Nu har de nått ända hit, Read, Linda och tonårssonen, medellösa och trötta. Två av familjens barn är döda. En son gömmer

sig i Libanon i skräck för att bli inkallad som soldat i Syriens armé, och föräldrarna oroar sig för honom hela tiden. Ändå har familjen - trots allt det onda de har upplevt - en förvånande stark tro på framtiden. Vi får hoppas att det skall gå bra för dem, liksom för Zaara och Zaida, och naturligtvis även för alla de andra som nu är nyanlända flyktingar i Öja.

Kerstin Jonmyren

Nyinflyttade i Vamlingbo

I höstas blev det äntligen av! Nu har vi slagit oss ner i Vamlingbo efter ett par års sökande efter ett hus för permanent boende på Gotland. Och vilket hus det blev! "Linds ICA i Vamlingbo", som folk oftast hänvisar till är ett hus som många uppenbarligen har glada minnen av. Här har man handlat, arbetat extra i affärn, spelat pingis, klippt sig (för 50 öre och fått en glass för en krona) anordnat loppis och kollat senaste nytt på anslagstavlan. Det är kanske inget k-märkt hus, men nog är det ett hus med själ alltid. Ett finare välkomnande än det som Gunnar och Kerstin och många, många andra vamlingar gett oss kunde vi inte ha fått. Vilka är vi då, de nya? Och vad i himmelens dar ska vi göra med butiksloken? Vi kommer närmast från åtta år på den lilla ön Sydkoster i Norra Bohuslän, där vi bodde i en mysig, men dåligt isolerad, sommarstuga. På Kosteröarna bor cirka 300 fastboende, sommartid mångdubblas befolkningen, precis som på Storsudret. Utsattheten för vädret, problemet med förbuskning och behovet av fler fastboende för att samhället ska fungera bra är andra tydliga gemensamma nämnare. Lasse är uppvuxen i Guldsmedshyttan, Västmanland och Sofie i Ohs bruk, Småland. Under många år arbetade vi tillsammans på TV4 Nyheter i Uppsala. I samband med flytten till Koster sa vi upp oss och började frilansa som journalister och filmare. När Sveriges första marina nationalpark Kosterhavet bildades började vi också arbeta allt mer med naturvård. Vi har röjt stora områden, stänglat beteshagar, byggt skyltställ, marker och spänger för vandringsleder och annat för nationalparkens besökare. Inte minst har vi ägnat mycket tid åt strandstädning i hela arkipelagen

(ett 70 tal holmar, utöver själva Kosteröarna), ett arbete som vi skildrat i en film som visas på Naturum, Sydkoster. Den är också åtkomlig på Youtube som "marint skräp i Kosterhavet" . Det är ett ganska omfattande uppdrag med ett tiotal anställda, som under ett par månader brukar dra ihop 15-20 ton strandsopor, alltifrån plast till - som det varit i värsta fall - fosforgranater från militärovningsar. Vi har kontrakt på en säsong till och kommer därför att vara borta från Vamlingbo ett par månader under våren / försommaren 2016. Lasse har två vuxna barn från ett tidigare äktenskap, därtill ett barnbarn. Sofie är rolig faster till ett gemensamt gudbarn i Småland. Vi gillar musik och sjunger gärna i kör. Lasse är sedan flera decennier medlem i Burgsvik Alva schackklubb. Sofie älskar film, kan en del om Aikido - och hummerfiske! Vi har båda varit ganska aktiva i det rika föreningslivet på Koster. Vi är mångsysslande egenföretagare och hoppas kunna fortsätta med såväl motorsågarna, som ordbehandlarna och tv-kameran - och gärna med helt nya arbetsfält. Varför Gotland och Vamlingbo? Ja, vi gillar öar, havet och vacker natur och enligt våra vänner i Burgsvik kunde det inte komma på tal att leta hus annat än på Sudret. Nu äger vi för första gången ett varmt gemensamt hus. Därtill gräsmattor, fruktträd, skogsdungar (och rabbis-hål!). Butiken då? En nyöppnad ICA är nog inte så sannolikt, men på något sätt ska lokalen absolut användas till något spännande. Ge det lite tid bara.....

Sofie Regnander & Lasse Linusson

**Kultur får människan att
utvecklas
och må bra.
Därför stöder vi
annonsörer
Hembygdsföreningen!**

Tel: 0498-49 80 30
Fax: 0498-49 80 56

Pensionat, restaurang, musik,
och konferens.
Välkommen till gemenskapen
i Burgsviks klassiska paradvilla!

Grå Gåsen

Hoburgsvägen 3, 623 35 Burgsvik.
0498-49 84 90, 0705-88 39 61
info@gragasen.se, www.gragasen.se

**JONSSONS
EL AB**

Tel. 0498-49 71 52
073 08 77 001

En tradition sedan 10 år för Bottarve och för många stamgäster:

Kaffikalas i helgmillum

Hoburgs hembygdsförening välkomnar alla till Öppet hus vid Bottarve mellan klockan 11 och 16 på nyårsdagen 2016.

Stor kakbuffé, kok-kaffe, skaffare serverar, gammaldags julstämning.
Allt äger rum i den julpyntade manbyggningen.

Passa på att köpa nya Från Gutabygd 2015. Turism är årets tema och intressant om Storsudret är Britta Holms artikel Penningbrist räddade kulturarv. **Boken kostar 150 kr.**

*Fyrhändig läggning av
bullar på bulldagen
i juli 2015.*

Foto: Lise-Marie Tellström